

Project Vlassenbroek

Het Sigmaplan beschermt Vlaanderen tegen overstromingen en geeft de rivier-natuur een boost.

De Schelde staat onder invloed van de getijden. Door die dynamiek van eb en vloed ontstaat er 2 keer per maand springtij. Dan bereikt het water een hogere stand. Combiner dat met een noordwesterstorm op zee en het water zwelt enorm aan. We spreken dan van stormtij. De stormvloedramp van 1976 is hier een bekend voorbeeld van. Die richtte zware schade aan in de provincies Antwerpen en Oost-Vlaanderen. Daarom besliste de overheid dat er betere bescherming nodig was. Die kwam er in de vorm van het Sigmaplan, een grootschalig project dat de waterveiligheid moet garanderen.

In 2005 kwam er een geactualiseerd Sigmaplan. Bescherming tegen overstromingen blijft het doel. Maar tegelijk zal de Vlaamse overheid de natuur langs de rivier herstellen

en verder ontwikkelen. Vlassenbroek maakt deel uit van het geactualiseerde Sigmaplan.

Sigmaplanproject aan de Schelde

Langs de Schelde in Dendermonde ligt het Sigmaproject Vlassenbroek. Deze plaats is ideaal gelegen om de Schelde meer ruimte te geven bij stormvloed, waardoor de hele regio wordt beschermd. Het gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) Vlassenbroek bestaat uit 2 delen, die van elkaar gescheiden worden door een overstroombare compartimenteringsdijk. Beide gebieden hebben een veiligheidsfunctie, maar ook belangrijk is de ontwikkeling van bijzondere natuur. In het noordoosten van Vlassenbroek ligt ook nog Uiterdijk, een bestaand GOG dat ontpolderd wordt.

Locatie

Provincie Oost-Vlaanderen, Baasrode (deelgemeente van Dendermonde)

Rivier: Schelde

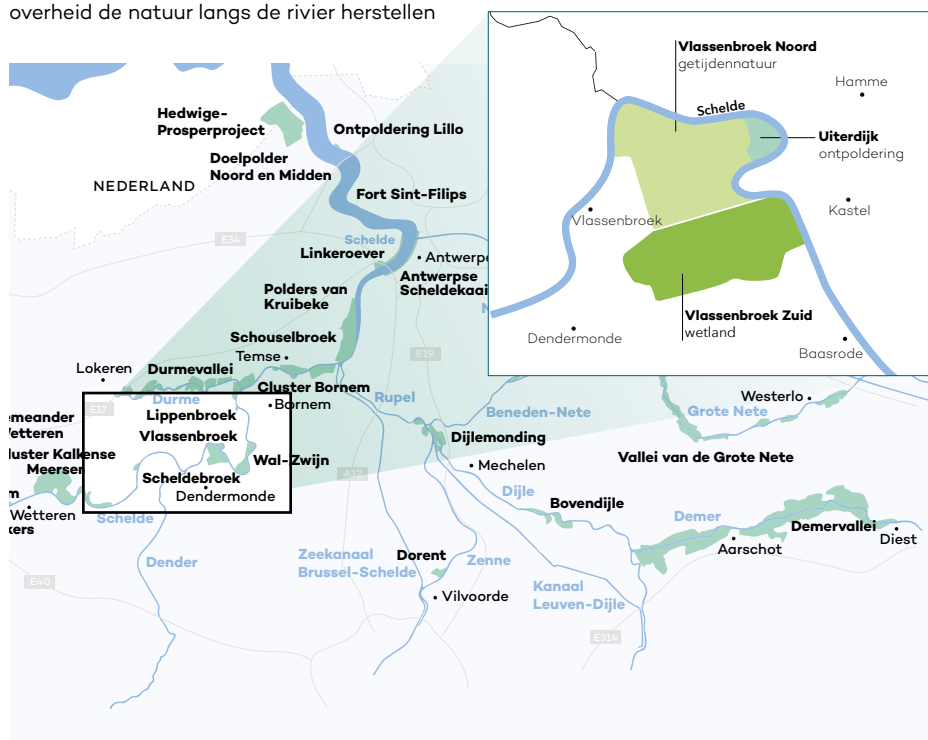
Oppervlakte: 248 hectare

Ingrepen

- Gecontroleerd overstromingsgebied (GOG)
- Gecontroleerd overstromingsgebied met gereduceerd getij (GOG-GGG)
- Wetland
- Ontpoldering

Waarom?

- Bescherming tegen wateroverlast
- Ontwikkeling getijdennatuur en wetland (Europese natuurdoelen)

Wat zijn de ingrepen?

Het project heeft een dubbel doel: de regio beter beschermen tegen overstromingen en Europees beschermde natuur in ere herstellen. De compartimenteringsdijk verdeelt het gebied van zo'n 248 hectare in 2 delen. Het noordelijke deel is een gebied met een gecontroleerd gereduceerd getij (GGG): via de gecombineerde in- en uitwateringssluis stroomt een beperkte hoeveelheid water op het ritme van het

getij in en uit het gebied. Het zuidelijke deel is niet onderhevig aan GGG, maar is door de instelling van hoge grondwaterstanden essentieel voor de ontwikkeling van waardevol broekbos. Tot slot is er nog Uiterdijk, een GOG van 12 hectare in het noordoosten van Vlassenbroek. We ontpolderen dit gebied, zodat er weer water in kan stromen op het ritme van eb en vloed.

We verhogen de waterveiligheid in de regio.

Bij stormtij zal het gebied zijn veiligheidsfunctie opnemen. Het noordelijk gebied zal op een gecontroleerde wijze vollopen via de (verlaagde) overlooptdijk. De overlooptdijk van het zuidelijke deel is iets hoger aangelegd en zal dus enkel bij zeer hoge waterstanden van de Schelde overstroomen. Zo'n situatie komt maar 1 keer in de 10 jaar voor. In het westen en het zuiden aan de landzijde van de ringdijk zorgen een verzamelgracht en 2 bufferbekkens voor de afvoer van het water, afkomstig van de kleinere waterlopen stroomopwaarts. Een gemoderniseerde pompstation kan ook grotere hoeveelheden regenwater wegpompen uit de verzamelgracht rond het overstromingsgebied. Op die manier zijn de inwoners zelfs in de meest extreme situaties beschermd tegen wateroverlast.

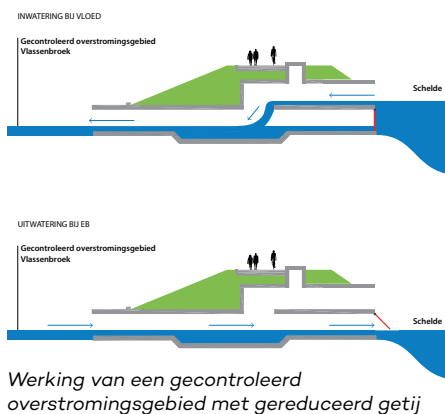
Gecontroleerd overstromingsgebied (GOG)

Een gecontroleerd overstromingsgebied is een gebied naast de rivier dat water opvangt bij extreme weersomstandigheden. Het water loopt dan over een overlooptdijk het gebied in, waardoor de druk op de dijken stroomopwaarts vermindert. Om te voorkomen dat ook woonkernen onder water lopen, wordt het achterland altijd beschermd door een ringdijk.

Gecontroleerd gereduceerd getij (GGG)

Een aantal gecontroleerde overstromingsgebieden, zoals het noordelijk deel van Vlassenbroek, zijn ingericht met gecontroleerd gereduceerd getij. Hierbij wordt naast de veiligheidswerking actief getijdennatuur ontwikkeld. Dit gebeurt via een slim sluiensysteem in de overlooptdijk. Bij vloed laat een hoge inwateringssluis een beperkte hoeveelheid water binnen. Net genoeg om de groei van slikken en schorren op gang te brengen. Bij eb vloeit het water terug naar de Schelde via een lage uitwateringssluis. Zo combineert dit gebied veiligheid met de ontwikkeling van getijdennatuur.

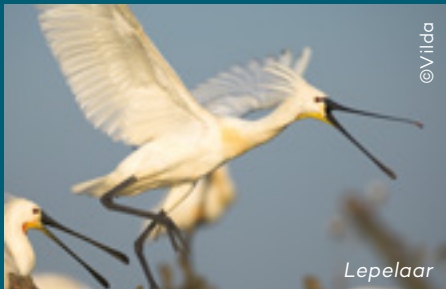

Ontpoldering

Als we ontpolderen, geven we land terug aan de rivier. Daarbij trekken we eerst landinwaarts een nieuwe dijk op. Vervolgens verwijderen we al dan niet volledig de oude dijk en realiseren we ook bressen. Zo ontstaat er extra ruimte tussen de oude en de nieuwe dijk, waarin de rivier kan (over)stromen. Deze extra buffering zorgt ervoor dat het waterpeil niet verder blijft stijgen en het risico op overstromingen stroomopwaarts verkleint. Omdat de getijden hier opnieuw vrij spel krijgen, ontstaat er waardevolle getijdennatuur.

Wetlands

Wetlands binnen het Sigmaplan zijn drassige gebieden die niet onder invloed van het getij staan. In de winter staat het grondwater er hoog, in de zomer daalt het. Het landschap kan er variëren van open water en rietland over elzenbroekbossen tot natte graslanden.

©Vilda

Lepelaar

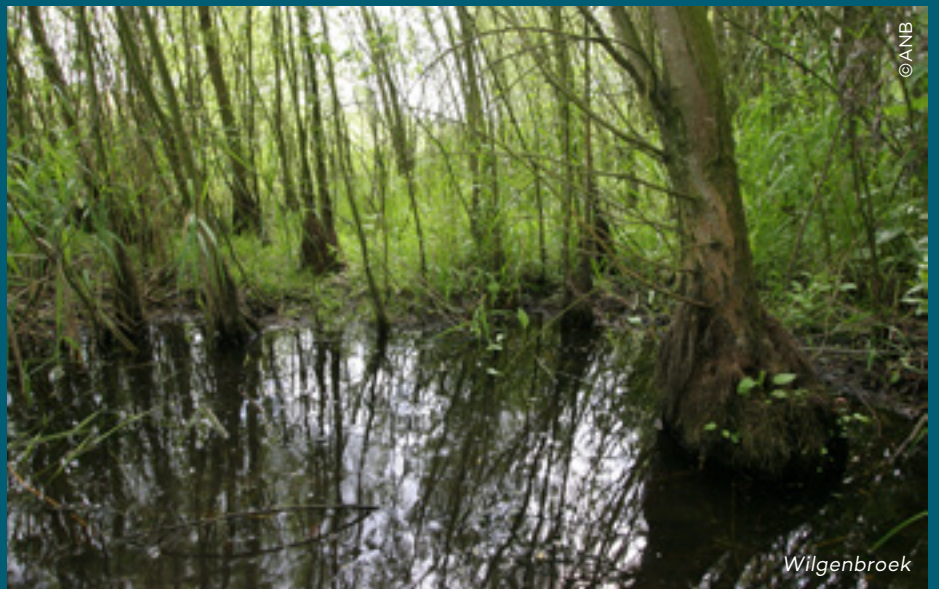
©Vilda

Zwarte wouw

©Luc Meert

Blauwborst

©ANB

Wilgenbroek

Tegelijk herstellen we zeldzame riviernatuur.

Dankzij een gecombineerde in- en uitwateringssluis zal in het noordelijke deel van Vlassenbroek elke dag Scheldewater het gebied in- en uitstromen, op het ritme van eb en vloed. Getijdengebieden blinken uit in diversiteit. Zeker die van de Schelde: er is de wisseling van getij, de unieke overgang van zoet naar zout en het samenspel tussen water, zand en slib. In die wereld van contrasten boetseert de rivier een netwerk van slikken, schorren, geulen en kreken. Elk van die biotopen heeft zijn eigen typische bewoners. Het zuidelijke deel zal als wetland een toplocatie zijn voor vochtminnende bomen, zoals elzen, essen en wilgen. Op andere plaatsen schiet dan weer riet op.

Aantrekkelijk voor zeldzame soorten

Vlassenbroek is rijk aan fauna en flora. Het was een van de eerste plekken waar de bever zich blijvend vestigde. Je spot er ook tal van zangvogels, zoals de blauwborst, en af en toe zelfs zeldzame gasten: een dwergarend, zwarte wouwen of soorten als snor en graszanger. In 2025 werden vooral grote zilverreiger, blauwborst en lepelaar waargenomen. Met steun van Natuurpunt 's Heerenbosch bouwden we bovendien een oeverzwaluwwand, want hun aantal in Vlaanderen daalde in 20 jaar van zo'n 6.000–7.000 naar 2.000 paren.

- getijdennatuur
- overloopdijk
- ringdijk
- compartimenteringsdijk
- Scheldedijk
- bos
- niet geasfalteerd
- geasfalteerd/betonweg
- natuurpad
- parking
- infopunt
- pompstation
- brug
- in- en uitwateringssluis
- uitwateringssluis
- uitkijkpunt
- oeverwaluwand
- scoutslokaal

De overloopdijk is sinds het najaar van 2025 weer open voor fietsers en wandelaars.

Life SPARC

Met het Sigmaplan wapenen we de Scheldevallei beter tegen de gevolgen van de klimaatverandering, zoals de zeespiegelstijging en periodes

van hevige neerslag. In Europa wordt het Sigmaplan als een voorbeeldproject beschouwd. Daarom konden een aantal Sigmagebieden, waaronder

Vlassenbroek, rekenen op bijkomende financiering van Europa via het project LIFE Sparc (life-sparc.eu).

Projectnaam	Oppervlakte	Gemeente	Duurtijd	Ingreep
Vlassenbroek	236 hectare	Baasrode (Dendermonde)	Werkingsklaar GOG winter 2025-2026	Gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) Gecontroleerd gereduceerd getij (GGG) Wetland
Uiterdijk	12 hectare	Baasrode (Dendermonde)	2024-2027	Ontpoldering bestaand GOG